

فری

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جلد اول

اجتماعی

زهرا روزبهبانی

اشاره

به نظر می‌رسد تا شناخت ظاهر و باطن دنیای غرب، هنوز فاصله بسیاری برای ما باقی مانده است. بررسی نظرات و نقدهای متفکران و اندیشمندان غربی و در کنار هم گذاردن این افکار، می‌تواند تصویر روشنی از لایه‌های پنهان و درونی جوامع غربی را به نمایش گذارد. آنچه در پی می‌آید، مروری است بر آراء و اندیشه‌های متفکران غربی که خود به عنوان یکی از شهروندان آن جامعه، به نقد و بررسی فرهنگ و اجتماع خویش دست باز کرده‌اند.

نیل پستمن؛ جامعه‌شناس آمریکایی:
 «در این زمان که این سطور را می‌نگارم، گران‌ترین مانکن‌ها و چهره‌های تبلیغاتی، دختران دوازده یا سیزده ساله آمریکایی هستند و همچنین در شرایطی این سطور را می‌نگارم که در شهرهای بزرگ و کوچک آمریکا، تفاوت‌های اعمال جنایی و جرم و مجازات‌های حقوقی میان خردسالان و بزرگسالان روز به روز کمتر می‌شود و شباهت‌های اعمال و رفتار آنان رو به افزون است.»

جنگ و صلح، مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی قلم می‌زند، در نقد این شرایط می‌نویسد: «شما کشوری را که جنگ و خشونت را صلح و آرامش می‌خواند، چه می‌نامید؟... خشونت‌های خانگی عامل اصلی جراحت‌های فیزیکی و دومین عامل مرگ زنان در این کشور است! طبق آمار، حضور یک مرد در خانه، خطرناک‌ترین مکان را برای زنان به وجود می‌آورد. مضاف بر همه این مشکلات، جامعه نسبت به زنان احساس مسئولیت نمی‌کند... یک نوجوان آمریکایی

پیش از سن ۱۸ سالگی، ۲۰۰ هزار رفتار خشونت‌آمیز در تلویزیون می‌بیند. خشونت در فرهنگ ما نهادینه شده و این امر آمریکا را به پایتخت زندان‌های دنیا تبدیل کرده است. امروز بیش از ۲/۲ میلیون زندانی در زندان‌های کشورمان حبس هستند. این تعداد بیش از شمار زندانیان چین که چهار برابر کشور ما جمعیت دارد، است. با در نظر گرفتن ۵۰۰ سال سابقه تجاوز و تهاجم، جای تعجب نیست که در این کشور، خشونت مسئله‌ای خارج از کنترل باشد. از زمانی که به این قاره آمدیم و آن را از میلیون‌ها انسانی که هزاران سال پیش از ما آنجا ساکن بودند گرفتیم، شیوه زندگی ما چنین بوده است.»^۶

رشد انفجاری اعتیاد!

طبق آمار و گزارش‌های مستند، کشور انگلستان هم‌اینک از نظر مصرف انواع مواد مخدر و الکل، در وضعیتی بحرانی قرار گرفته است. در انگلستان، آمار مربوط به فروپاشی خانواده‌ها و نتایج سوء آن بر کودکان، در مقایسه با سایر کشورهای اتحادیه اروپا، در وضعیتی وخیم‌تر قرار دارد. نویسندگان گزارش ملی سالانه بررسی وضعیت مصرف مواد مخدر و الکل در این کشور، علاوه بر آمار مربوط به تعداد معتادان و

متمایل به خودکشی هم در روزهای آغازین سال و ماه ژانویه با ۸ درصد رشد روبه‌رو می‌شود... در این دوره از سال [از سال ۱۹۵۰ به بعد] یک جوان ۲۵ ساله انگلیسی با احتمال ۱۰ درصد دچار افسردگی می‌شود. بین ۴۰ تا ۶۰ درصد شهروندان آمریکایی از بیماری‌های عصبی و روانی مختلف در طول یک سال رنج می‌برند. سازمان جهانی بهداشت (WHO) پیش‌بینی کرده است که در سال ۲۰۱۰ میلادی، «افسردگی» به دومین بیماری رایج در کشورهای توسعه یافته تبدیل شود... یک جامعه مصرف‌کننده پیش از هر جامعه‌ای زندگی فقرا را تحت تأثیر قرار می‌دهد، چرا که در آن می‌توانیم زشتی زندگی کنونی خود و... را مشاهده نماییم»^۷

پایتخت زندان‌های دنیا!

آمریکا کشوری است با بالاترین میزان جرم و جنایت در میان تمام ملل غربی، از این رو برخی نویسندگان آمریکایی که از وجود چنین شرایطی رنج می‌برند، به نقد و بررسی این مشکل بزرگ پرداخته‌اند و خواهان ساماندهی به این بحران هستند.^۸ استفان لندن که به مدت شش سال بازاریاب چندین شرکت بزرگ ایالات متحده بوده و در حال حاضر در حوزه‌های مختلفی چون

مصرف بیشتر؛ مصرف‌گرایی بیشتر

طبق آمار و گزارش‌های منتشر شده از سوی «مؤسسه ورد وچ»، کالاها و خدمات مصرف شده در غرب، پس از سال ۱۹۵۰، در مقایسه با کل تاریخ حیات بشر، بیشتر است. علی‌رغم اینها، غربی‌ها هنوز هم به رضایت کافی دست نیافته‌اند و رشد ابتلا به بیماری افسردگی، تمایل به خودکشی، بی‌خوابی، استرس و تخریب محیط زیست، در کشورهای غربی به اصطلاح خوشحال، روز به روز در حال افزایش است.^۹

جورج مونیوت، نویسنده و روزنامه‌نگار انگلیسی،^{۱۰} در این باره می‌نویسد: «من می‌خواهم این سؤال را مطرح کنم که آیا مرگ سیاره زمین، بهایی است که در برابر به دست آوردن خوشحالی کنونی [ما] ارزش پرداخت دارد؟! در چنین روزهایی از سال [ایام کریسمس] نرخ مصرف با رشدی فزاینده همراه است. مقامات مسئول منطقه‌ای که من در آن زندگی می‌کنم، اعلام کرده‌اند که مقدار زیاده تولید شده شهروندان در ماه‌های دسامبر و ژانویه با ۱۲ درصد رشد رو به رو می‌شود و عجیب این‌که به گونه‌ای قابل توجه، نرخ ابتلای مردم به افسردگی در حال افزایش است. تعداد تماس‌های صورت گرفته با مراکز مشاوره و درمان افراد ناامید و

فساد و تباهی گرفتار آمده است... با توجه به ناکارآمدی روش‌های کنونی، باید در مورد تعیین بهترین روش‌های درمانی ممکن [در مورد مصرف الکل و مواد مخدر] اقدامات مناسبی انجام شود»^۸

زوال دوران کودکی

در رابطه با زوال دوران کودکی در کشورهای توسعه یافته، «نیل پستمن» جامعه‌شناس سرشناس و مشهور آمریکایی می‌نویسد: «در این زمان که این سطور را می‌نگارم، گران‌ترین مانکن‌ها و چهره‌های تبلیغاتی، دختران دوازده یا سیزده ساله آمریکایی هستند و همچنین در شرایطی این سطور را می‌نگارم که در شهرهای بزرگ و کوچک آمریکا، تفاوت‌های اعمال جنایی و جرم و مجازات‌های حقوقی میان خردسالان و بزرگسالان روز به روز کمتر می‌شود و شباهت‌های اعمال و رفتار آنان رو به افزون است»^۹

با توجه به شرایط و اوضاع گفته شده، انتظار می‌رود که جامعه آمریکایی به نوعی توجیه دست یافته است که روند فعلی زوال کودکی را موجه و طبیعی قلمداد می‌کند. شاید هم در زندگی اجتماعی مردم آمریکا، اصلی وجود دارد که بر مبنای آن تلاش می‌شود، انسان‌ها و ادار شوند به توجیه و استدلال آن چه اتفاق می‌افتد!^{۱۰}

فریاد جهان غرب از سیاست‌های جنگ‌طلبانه آمریکا

در سایه جنگی که آمریکا با حمایت برخی از دولت‌های غربی با هدف اعطای آزادی و دموکراسی به مردم عراق آغاز کرد، نمی‌توان این واقعیت را که صاحب‌نظران غربی نیز بر آن تأکید دارند نادیده گرفت و این واقعیت چیزی جز تحمیل مشکلات فراوان اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... بر مردم عراق نبود.

«سزار چیلالا» مشاور بین‌المللی سلامت عمومی و برنده جایزه ویژه مطبوعاتی در کلوب مطبوعات خارجی ایالت متحده^{۱۱} در مقاله خود آورده است: «در آگوست سال ۲۰۰۲ میلادی، «برنت اسکوکرافت» مشاور امنیت ملی دو رئیس‌جمهور پیشین،

جرالد فورد و بوش پدر، با نگارش مقاله‌ای در روزنامه «وال استریت ژورنال»، نسبت به عواقب فاجعه‌آمیز اشغال عراق، هشدار داده بودند»^{۱۲}

«دو مؤسسه مهم نظرسنجی در فرانسه و آلمان منتشر کردند: در ژانویه ۲۰۰۳ رسانه‌ها گزارش داده‌اند که تنها ۹ درصد از مردم آلمان و ۲۴ درصد مردم فرانسه، به جنگ عراق پاسخ مثبت داده‌اند»^{۱۳}

سزار چیلالا در مقاله‌اش می‌گوید: «چه صحبتی می‌توان با سؤالات اصلی نابودی اذهان و آرزوهای کودکان عراقی داشت؟ براساس اعلام مقامات سازمان ملل متحد، همه روزه دو هزار عراقی از خانه‌هایشان آواره می‌شوند و هم‌اینک دو میلیون عراقی در کشورشان به عنوان بی‌خانمان شناخته می‌شوند. باید بدانید که ۷۰ درصد عراقی‌ها به آب سالم دسترسی ندارند. البته این جنگ تنها بر زندگی عراقی‌ها تأثیر نگذاشته است. گزارش اخیر سازمان بودجه ایالت متحده، نشانگر این امر است که جنگ عراق هزینه‌ای معادل ۵۰۰ میلیارد دلار برای دولت آمریکا به بار خواهد آورد. نیاز فوری عراق امروز، یک پاسخ مناسب به این شرایط اسفبار و فاجعه‌آمیز است. البته بوش از یک پیروزی نهایی در عراق صحبت به میان آورده است، اما تداوم شرایط کنونی را تنها می‌توان یک شکست بزرگ برای انسانیت دانست»^{۱۴}

پی‌نوشت‌ها

۱. ماهنامه سیاحت غرب، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، سال پنجم، شماره ۵۸، اسفند ۱۳۸۶، صص ۱۷ و ۱۶.
۲. همان، شماره ۵۷، فروردین ۱۳۸۷، ص ۴۱.
۳. همان، شماره ۵۶، اسفند ۱۳۸۶، صص ۱۷ و ۱۹.
۴. همان، شماره ۵۵، بهمن ۱۳۸۶، ص ۵.
۵. همان.
۶. همان، صص ۵ و ۶ و ۸ و ۱۶ و ۱۷.
۷. همان، صص ۲۹ و ۳۰ و ۳۴.
۸. همان، صص ۳۰ و ۳۲ و ۳۴.
۹. نیل پستمن، شیخون فرهنگی، ابزارها و میدان‌ها (۴) نقش رسانه‌های تصویری در زوال دوران کودکی، مترجم: دکتر صادق طباطبایی، ۱۳۷۸ - صص ۲۴ و ۲۳.
۱۰. همان، ص ۲۷۵.
۱۱. ماهنامه سیاحت غرب، شماره ۵۵، بهمن ۱۳۸۶، ص ۱۷.
۱۲. همان.
۱۳. فصل‌نامه عملیات روانی، شماره ۱۲، کلاس‌ن الوی.
۱۴. ماهنامه سیاحت غرب، شماره ۵۵، بهمن ۱۳۸۶، صص ۶۹ و ۷۰.

طبق آمار و گزارش‌های مستند، کشور انگلستان هم‌اینک از نظر مصرف انواع مواد مخدر و الکل، در وضعیتی بحرانی قرار گرفته است. در انگلستان، آمار مربوط به فروپاشی خانواده‌ها و نتایج سوء آن بر کودکان، در مقایسه با سایر کشورهای اتحادیه اروپا، در وضعیتی وخیم‌تر قرار دارد.

رشد مصرف این مواد، خواستار تمرکز مسئولان دولتی برای درمان این مشکل و اتخاذ بهترین راه‌کارها و بررسی‌های بیشتر بوده‌اند.^{۱۵} در ادامه به بخشی از این گزارش اشاره می‌شود:

«در ۵۰ سال گذشته، مصرف الکل [در انگلستان] دو برابر شده و تنها در پنج سال اخیر، مصرف آن با ۱۵ درصد رشد همراه بوده است. در سال گذشته برای ۳۶۱ هزار و ۸۳۱ کودک ۳ تا ۶ ساله، داروی ضد افسردگی و آرامش‌بخش اینالین نسخه شده است... ۶۰ درصد کودکان ۱۱ ساله هم سابقه مصرف الکل دارند. به این ترتیب، در سایه نابودی خانواده‌ها و به وجود آمدن آسیب‌های میان‌نسلی، جامعه ما در دایره